

Sygn. akt XVC55/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Tamowicz

Protokolant: stażystka Natalia Nocoń

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2017 r.

sprawy z powództwa G. M.

przeciwko D. M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. Pozbawia wykonalności w części to jest, co do kwoty 95 380 zł. (dziewięćdziesiąt pięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt złotych) tytuł wykonawczy w postaci aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. repertorium A nr (...)notariusza A. S. w M. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 26 października 2015 r. w sprawie IC01269/15.
2. Oddała powództwo w pozostałym zakresie.
3. Koszty postępowania znosi między stronami.
4. Zasądza od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku na rzecz radcy prawnego T. N. kwotę 8 856 zł. (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu D. M. z urzędu.

UZASADNIENIE

Powódka G. M. w pozwie (k. 2-6) skierowanym przeciwko D. M. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., repertorium A nr (...), sporządzonego przez notariusza A. S. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Referendarza Sądu Rejonowego w (...) z dnia 26 października 2015 r. w sprawie IC01269/15. Wnosiła także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że jej związek małżeński z pozwanym został rozwiązany wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 22 listopada 2006 r. wydanym w sprawie IIC4208/05. W dniu 23 kwietnia 2009 r. przed notariuszem A. S. została sporządzona umowa podziału majątku wspólnego stron mocą, której powódka nabyła prawo do lokalu mieszkalnego w S. przy ul. (...). oraz własnościowe prawo do garażu nr (...) położonego przy tej samej ulicy, z obowiązkiem spłaty na rzecz pozwanego kwoty 160 000 zł. w dniu podpisania aktu. Co do zapłaty powódka poddała się rygorowi egzekucji z tego aktu. Kwota ta została zapłacona gotówką w dniu podpisania umowy, to jest 30 kwietnia 2009 r. Powódka nie żądała pokwitowania uważając, że akt notarialny stanowi wystarczający dowód spłaty pozwanego. Pieniądze na spłatę pochodziły od teścia powódki, który przez okres małżeństwa stron pomagał im finansowo.

Dalej powódka wywiodła, że pomimo dokonanej spłaty, w dniu 17 listopada 2015 r. otrzymała zawiadomienie o wszczęciu egzekucji pochodzące od Komornika przy Sądzie Rejonowym w (...). Tymczasem toczące się postępowanie egzekucyjne jest bezprzedmiotowe, gdyż powódka spłaciła pozwanego. W sprawie IIIRC365/14 Sądu Rejonowego w

(...) pozwany przyznał, że otrzymał od powódki 10 000 zł., a mimo tego domaga się całej kwoty. Świadczy to o chęci wyegzekwowania nienależnego świadczenia.

Powódka wskazała także, że przysługuje jej wobec pozwanego wierzytelność alimentacyjna w kwocie 141 023,37 zł. według stanu na dzień 23 listopada. Z uwagi na sytuację pozwanego egzekucja prowadzona w sprawie Kmp53/05 będzie bezskuteczna. Wobec tego powódka jest zmuszona potrącić swoją wierzytelność alimentacyjną z wierzytelnością pozwanego. Dlatego podnosi zarzut umorzenia wierzytelności powoda egzekwowanej w postępowaniu Km1637/15 przez potrącenie. Jednakże powódka nie uznaje roszczenia pozwanego i nadal twierdzi, że na jego rzecz dokonała spłaty kwoty 160 000 zł.

Pozew został wniesiony do Sądu w dniu 21 stycznia 2016 r. (k.2).

W piśmie z dnia 11 kwietnia 2016 r. pozwany D. M. wnosił o oddalenie powództwa (k. 34-35). Podobne stanowisko pozwany zajął w piśmie z dnia 20 października 2016 r. (k. 174-183).

Pismem procesowym z dnia 10 lutego 2017 r. (k. 320-321v) pełnomocnik z urzędu pozwanego wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby otrzymał od powódki kwotę 160 000 zł. z tytułu spłaty z majątku wspólnego i aby w jakikolwiek sposób fakt ten potwierdził. Wskazał, że za niewiarygodnością twierdzeń powódki przemawia sytuacja pozwanego, który po rozwodzie stron zamieszkiwał w piwnicy budynku przy ul. (...) w S., a następnie od lutego 2013 r. w Domu Pomocy Społecznej w C.. Pozwany utrzymywał się i utrzymuje z renty ZUS obciążonej zajęciami alimentacyjnymi. Fakt dysponowania przez niego kwotą 160 000 zł niewątpliwie znalazłby odzwierciedlenie w jego sytuacji bytowej. Pozwany wskazał, że z wnioskiem egzekucyjnym wystąpił dopiero w 2015 r. z uwagi na swoją sytuację życiową.

Pozwany zaprzeczył, aby w roku 2009 powódka mogła dysponować kwotą 160 000 zł. Wskazał w szczególności, że nie udowodniła żadnymi wiarygodnymi dowodami by taką kwotę otrzymała od teścia – ojca pozwanego. Potrącone roszczenie alimentacyjne pozwany zakwestionował, co do zasady i wysokości twierdząc, że wskazana kwota do potrącenia nie dotyczy tylko powódki. Z przedłożonego zawiadomienia wynika bowiem, że egzekucja w sprawie Kmp53/05 jest prowadzona nie tylko na rzecz powódki ale i P. i M. M.. Uwzględnienie tego potrącenia, wobec trudnej sytuacji pozwanego, stanowiłoby naruszenie art. 5 kc. Stanowiłoby naruszenie zasady etycznego i uczciwego postępowania, zasady słuszności, lojalności wobec partnera i dobrej wiary. Poza tym sytuacja życiowa, zawodowa, ekonomiczna i społeczna powódki jest znacznie lepsza niż pozwanego.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest, że powódka i pozwany pozostawali w związku małżeńskim, który został rozwiązany przez rozwód w roku 2006.

W czasie trwania małżeństwa stron rodzice pozwanego mieszkający w Niemczech pomagali finansowo stronom przekazując zaoszczędzone środki pieniężne przede wszystkim na opłacenie mieszkania. Pieniądze te były oszczędzane z bieżących dochodów rodziców pozwanego. Oszczędzanie to stanowiło duży wysiłek, a kwoty przekazywane nie były duże i nie były przekazywane regularnie. W roku 2009 ojciec pozwanego, a teść powódki miał około 90 lat.

Dowód: list T. M. z dnia 3 10 2001 r. k. 117-120 akt, zeznania powódki w charakterze strony na rozprawie dnia 21 02 2017 r. (czas 00:12:53-00:32:57) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 00:44:30-01:08:28) – transkrypcja k. 407-415, zeznania pozwanego w charakterze strony na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:20:29-00:30:56) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 01:08:28 – 01:30:39).

Po rozwodzie pozwany był osobą bezdomną, mieszkał w piwnicy budynku mieszkalnego w S. przy ul. (...), tego samego budynku, w którym znajdowało się wspólne mieszkanie stron zajmowane przez powódkę i dzieci stron. Z tej przyczyny od roku 2007 do końca lutego 2013 r. pozostawał pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w S. skąd

otrzymywał świadczenia socjalne jako osoba w trudnej sytuacji materialnej. Pracownicy tego Ośrodka sprawdzali sytuację materialną pozwanego, który w składanych oświadczeniach nie wykazywał, aby otrzymał jakiegokolwiek kwoty z tytułu podziału majątku.

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r. pozwany został umieszczony w Domu Pomocy Społecznej w C. na stałe.

Dowód: decyzja z dnia 28 02 2013 r. k. 50, zeznania świadka M. A. na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:07:41-00:19:14), M. C. na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 00:10:52-00:18:15), zeznania pozwanego w charakterze strony na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:20:29-00:30:56) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 01:08:28 – 01:30:39).

Na dzień 30 kwietnia 2009 r. powódka umówiła termin zawarcia umowy o podział majątku stron przed notariuszem A. S. w M.. To powódka kontaktowała się z notariuszem i podała warunki umowy. Kancelaria w M. została wybrana dlatego, że pozwany przebywał wówczas w okolicach M. i nie chciał przyjeżdżać do S., gdzie pierwotnie powódka proponowała zawarcie umowy.

Powódka przyjechała do M. z koleżanką A. K. (1), która nie wchodziła do Kancelarii Notarialnej..

W dniu 30 kwietnia 2009 r., przed notariuszem A. S. w M., strony zawarły umowę o podział majątku wspólnego. W umowie tej strony zgodnie oświadczyły, że w skład ich majątku wspólnego wchodziły: spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w S. przy ul. (...) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do garażu nr (...) położone w S. przy ul.(...) o łącznej wartości 320 000 zł.

Strony dokonały podziału tego majątku w ten sposób, że prawa do lokalu i garażu przypadły powódce, która zobowiązała się zapłacić pozwanemu tytułem spłaty kwotę 160 000 zł. Kwotę tę powódka zobowiązała się zapłacić w dniu zawarcia umowy, po jej podpisaniu. Co do obowiązku zapłaty tej kwoty w dniu podpisania aktu powódka poddała się rygorowi egzekucji wprost z tego aktu stosowanie do art. 777 par. 1 pkt. 4 k.p.c.

Po podpisaniu umowy i opuszczeniu Kancelarii Notarialnej powódka wręczyła pozwanemu kwotę 10 000 zł. tytułem spłaty. Nie zażądała od pozwanego pokwitowania. Pozwany nie podpisał powódce żadnego pokwitowania jakiegokolwiek kwoty.

Dowód: umowa o podział majątku wspólnego k. 7-10, zeznania pozwanego w sprawie IIIRC365/14 Sądu Rejonowego w (...) – rozprawa w dniu 11 czerwca 2015 r. – adnotacja 00:21:54, zeznania powódki w charakterze strony na rozprawie dnia 21 02 2017 r. (czas 00:12:53-00:32:57) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 00:44:30-01:08:28) – transkrypcja k. 407-415, zeznania pozwanego w charakterze strony na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:20:29-00:30:56) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 01:08:28 – 01:30:39), te same dokumenty w aktach XVC0212/15.

Na użytek tego postępowania koleżanka powódki A. K. (1) sporządziła i podpisała oświadczenie z dnia 22 listopada 2015 r., w którym potwierdziła, że w dniu 30 kwietnia 2009 r., przed Kancelarią Notarialną w M. była świadkiem przeliczania przez pozwanego kwoty 160 000 zł. Po wyjściu z Kancelarii była świadkiem ponownego liczenia i przekazania pozwanemu kwoty 160 000 zł. przez powódkę. Miała wiedzę, na jaki cel ta kwota była przekazana – nie wskazała tego celu w treści oświadczenia.

Sporządzając to oświadczenie A. K. (1) uważała, że zastąpi one jej zeznania przed sądem.

Dowód: oświadczenie z dnia 22 11 2015 r. k. 19, zeznania świadka A. K. (1) na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 00:18:38-00:38:25) – ten sam dokument w aktach XVC0212/15.

Dopiero po zamieszkaniu w (...) w C. pozwany zwrócił się o pomoc prawną do Urzędu Marszałkowskiego w T. i stamtąd dowiedział się o możliwości nadania klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu i prowadzenia egzekucji.

W dniu 29 września 2015 r. do Sądu Rejonowego w (...) wpłynął wniosek D. M. o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 30 kwietnia 2009 r.

Postanowieniem z dnia 26 października 2015 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w (...) w sprawie ICo1269/15 Sąd ten nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 30 kwietnia 2009 r., co do obowiązku zapłaty przez dłużnika G. M. kwoty 160 000 zł. na rzecz D. M. i orzekł o kosztach postępowania.

Dowód: wniosek o nadanie klauzuli wykonalności k. 348-350, postanowienie z dnia 26 10 2015 r. z klauzulą wykonalności k. 42, 43, 352, zeznania pozwanego w charakterze strony na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:20:29-00:30:56) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 01:08:28 – 01:30:39).

D. M. sporządził wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., który wpłynął do Komornika A. T. w dniu 17 listopada 2015 r.

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w(...)z dnia 26 października 2015 r. w sprawie ICo1269/15, Komornik przy Sądzie Rejonowym w(...)A. T. wszczęła postępowanie egzekucyjne z wniosku D. M. z udziałem dłużnika G. M.. Przedmiotem egzekucji jest kwota 160 000 zł. oraz koszty egzekucyjne. Egzekucja jest prowadzona pod sygn. Km1637/15.

Dowód: wniosek o wszczęcie egzekucji k. 44, 368, akt notarialny z 30 04 2009 r. k. 371-372, postanowienie z dnia 26 10 2015 r. k. 373, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 17 11 2015 r. k. 28, 374, zajęcie wierzytelności z dnia 24 11 2015 r. k. 27.

Pozwany kwestionował prawdziwość oświadczenia A. K. (1)z dnia 22 listopada 2015 r. podnosząc, że oświadczenie to stwierdza nieprawdę, gdyż do przekazania pieniędzy w kwocie 160 000 zł., z tytułu podziału majątku nigdy nie doszło.

Postanowieniem z dnia 22 marca 2016 r. odmówiono wszczęcia postępowania w tej sprawie. Postanowieniem z dnia 29 listopada 2016 r. wydanym przez Sąd Rejonowy (...)utrzymano zaskarżone postanowienie w mocy uznając, że czyn nie wypełnia znamion przestępstwa stypizowanych w przepisach Kodeksu Karnego.

Dowód: postanowienie z dnia 22 03 2016 r. k. 275-276, postanowienie z dnia 29 11 2016 r. k. 279-280 akt.

Oświadczeniem z dnia 21 kwietnia 2017 r. powódka dokonała potrącenia wymagalnej wierzytelności w kwocie 153 757,88 zł. według zaświadczenia Komornika A. T. od swojego zobowiązania wobec D. M. w wysokości 160 000 zł. wynikającego z aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r.

Oświadczenie to zostało doręczone pozwanemu, co przyznał na rozprawie dnia 30 maja 2017 r.

Na dzień 11 kwietnia 2017 r. zadłużenie alimentacyjne pozwanego wobec wierzyciela G. M. wynosiło 85 380 zł. z tytułu alimentów zaległych oraz 68 377,88 zł. z tytułu odsetek do 11 kwietnia 2017 r.

Dowód: oświadczenie z dnia 21 kwietnia 2017 r. o potrąceniu k. 381, informacja o stanie zaległości k. 385, zeznania pozwanego w charakterze strony na rozprawie dnia 20 04 2017 r. (czas 00:20:29-00:30:56) i na rozprawie dnia 30 05 2017 r. (czas 01:08:28 – 01:30:39).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych do akt przez strony, zeznań świadków M. A. i M. C. oraz częściowo na podstawie zeznań powódki i na podstawie zeznań pozwanego. Sąd poczynił także ustalenia faktyczne na podstawie akt IIIRC365/14 Sądu Rejonowego w (...), akt Km1637/15 Komornika przy Sądzie Rejonowym w (...) A. T., akt XVC0212/15 Sądu Okręgowego w (...), akt ICo1269/15 Sądu Rejonowego w (...).

Sąd poczynił ustalenia na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych do akt przez strony opisanych szczegółowo przy dokonywaniu poszczególnych ustaleń faktycznych. Dokumenty te nie budziły wątpliwości, co do ich wiarygodności. Ocena dokumentu w postaci oświadczenia A. K. (1) z dnia 22 listopada 2015 r. zostanie dokonana niżej. Dowód z dokumentów został przeprowadzony na rozprawie dnia 30 maja 2017 r.

Na podstawie akt Km1637/15 Komornika A. T., z których dowód przeprowadzono na rozprawie 21 lutego 2017 r., ustalono okoliczności dotyczące przebiegu postępowania egzekucyjnego przeprowadzonego na podstawie wniosku pozwanego, a szczególnie datę wszczęcia tego postępowania.

Na tej samej rozprawie przeprowadzono dowód z akt IC01269/15 Sądu Rejonowego w (...)na okoliczność uzyskania przez pozwanego klauzuli wykonalności aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r., a w szczególności daty wszczęcia tego postępowania.

Na podstawie akt XVCo212/15 Sądu Okręgowego w (...), z których dowód przeprowadzono na rozprawie 30 maja 2017 r., ustalono okoliczności dotyczące dokonania podziału majątku stron, uzyskania klauzuli wykonalności na akt notarialny z 30 kwietnia 2009 r. i prowadzenia przez pozwanego egzekucji.

Natomiast na podstawie akt IIIRC365/14 Sądu Rejonowego w(...)ustalono, że po dokonaniu podziału majątku pozwany otrzymał od powódki kwotę 10 000 zł., a nie 160 000 zł. Kwestia ta zostanie jeszcze omówiona niżej. Dowód z tych akt przeprowadzono na rozprawie dnia 30 maja 2017 r.

Na podstawie zeznań świadków M. A. – przesłuchanego na rozprawie dnia 20 kwietnia 2017 r. i M. C. – przesłuchanej na rozprawie 30 maja 2017 r. – ustalono okoliczności pozostawiania pozwanego pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w S. z uwagi na bezdomność. Z zeznań tych wynika, że pozwany był kierowany do schroniska dla bezdomnych, a następnie pod koniec lutego 2013 r. umieszczono go w DPS w C.. Wynika także, że pozwany był w trudnej sytuacji materialnej i w składanych oświadczeniach nie deklarował, aby otrzymał cokolwiek z tytułu podziału majątku wspólnego z powódką.

Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako wzajemnie zbieżne. Poza tym świadkowie, pracownicy socjalni, nie byli zainteresowani rozstrzygnięciem sprawy na rzecz którejkolwiek ze stron.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka A. K. (1) przesłuchanej na rozprawie dnia 30 maja 2017 r. Świadek zeznała, że w jej obecności pozwany dwukrotnie liczył pieniądze i potwierdzał, że kwota się zgadza. Z jej zeznań wynika, że już przed udaniem się do notariusza powódka była w posiadaniu pieniędzy przeliczanych przez pozwanego. Co charakterystyczne w pierwszej części zeznań świadek nie wskazała kwoty jaka miała być w jej obecności przeliczana. Dopiero po okazaniu oświadczenia z dnia 22 listopada 2015 r. wymieniła kwotę 160 000 zł. Nie potrafiła natomiast wyjaśnić, dlaczego w treści oświadczenia nie wskazała wprost celu, na jaki ta kwota miała być przekazana.

Zdaniem Sądu, zeznania świadka są niewiarygodne. Jest ona wieloletnią przyjaciółką powódki, z którą powódka utrzymuje kontakty i zdaniem Sądu, zeznania świadka miały uwiarygodnić zeznania powódki, które Sąd uznał zresztą za w znacznej mierze niewiarygodne.

Za wiarygodne Sąd uznał jedynie zeznania powódki dotyczące samego faktu zawarcia umowy między stronami, wieku teścia pozwanej mającego w roku 2009 około 90 lat. Potwierdzają to dowody z dokumentów oraz zeznania pozwanego.

Natomiast Sąd nie dał wiary twierdzeniom powódki jakoby przekazała pozwanemu w dniu umowy kwotę 160 000 zł i aby tę kwotę otrzymała od teścia - ojca pozwanego.

Wobec kwestionowania przez pozwanego faktu otrzymania przez powódkę pieniędzy na spłatę w kwocie 160 000 zł., a właściwie w jakiegokolwiek kwocie, od teścia powódki, a ojca pozwanego rzeczą powódki było udowodnić ten fakt zgodnie z art. 6 kc obiektywnymi dowodami. Tymczasem poza swoimi twierdzeniami powódka żadnych dowodów nie przedstawiła. Twierdziła, że tak dużą kwotę jak 160 000 zł. otrzymała za pośrednictwem znajomego teścia, którego

nazwiska nie znała. Poza twierdzeniem, że jej teść był bogaty nie potrafiła powiedzieć skąd wziął tak dużą kwotę. Z zeznań samej powódki na rozprawie w dniu 21 lutego 2017 r. oraz na rozprawie dnia 30 maja 2017 r. wynika, że w roku 2009 teść powódki miał ponad czterdzieści lat. Nie pracował więc i nie miał dochodów z pracy. Zamożności ojca pozwanego przeczy treść listu z dnia 3 października 2001 r. (k. 117-120), z którego wynika, że rzeczywiście strony otrzymywały pomoc od teściów powódki, a przekazywane w tym celu pieniądze były oszczędzane dużym wysiłkiem i przy dużych wyrzeczeniach.

Sąd nie dał wiary twierdzeniom powódki jakoby w dniu zawarcia umowy, już po opuszczeniu Kancelarii Notarialnej spłaciła pozwanego całą kwotą 160 000 zł., a za potwierdzenie tej spłaty uznała sam fakt podpisania aktu notarialnego i dlatego nie domagała się od pozwanego pokwitowania. Przeczy temu treść aktu notarialnego, szczególnie postanowienia par. 6, w którym powódka zobowiązała się do spłaty byłego męża kwotą 160 000 zł., a termin spłaty określono na dzień zawarcia umowy po jej podpisaniu. Co do tej zapłaty pozwana poddała się rygorowi egzekucji. Z treści aktu notarialnego w żaden sposób nie wynika, aby jego podpisanie przez pozwanego stanowiło potwierdzenie przyjęcia spłaty skoro miała ona nastąpić po podpisaniu umowy.

Zdaniem Sądu, niewiarygodne są twierdzenia powódki jakoby nie rozumiała ona, co oznaczało poddanie się rygorowi egzekucji z aktu notarialnego. Wprawdzie powódka nie jest prawnikiem, lecz krawcową ale doskonale wiedziała, że aby dokonać podział majątku należy sporządzić umowę w formie aktu notarialnego. Potrafiła przekazać notariuszowi wszystkie informacje konieczne dla przygotowania projektu aktu, w tym co do sposobu spłaty. Wiedziała też, że trzeba będzie spłacić pozwanego skoro jak twierdzi już przed wejściem do kancelarii dała pozwanemu pieniądze do przeliczenia. Niezgodne jest też z zasadami doświadczenia życiowego, aby powódka posiadająca już w chwili odczytywania umowy pieniądze na spłatę w pełnej wysokości zgadzała się na ustalenie w akcie terminu spłaty po podpisaniu umowy i poddawała się rygorowi egzekucji.

Wskazać przy tym należy na rozbieżności zeznań powódki składanych na rozprawie dnia 30 maja 2017 r. Powódka zeznała, że gdy umawiała termin i opisywała treść aktu notariusz pytała jak będą przekazywane pieniądze i wówczas powódka powiedziała, że gotówką (adnotacja 00:52:29 k. 409-410). Dalej zeznała, że jak weszli do kancelarii, to notariusz pytała męża czy otrzymał pieniądze i on powiedział, że tak (adnotacja 00:52:53). Zeznania te są więc sprzeczne ze stanowiskiem powódki prezentowanym w pozwie i w toku procesu jakoby spłaciła pozwanego zaraz po opuszczeniu kancelarii. Są również sprzeczne z oświadczeniem z dnia 22 listopada 2015 i zeznaniami A. K. (1). Dalej powódka zeznała (adnotacja 00:53:59), że pozwany miał powiedzieć pani notariusz, że jeszcze wróci do samochodu. W adnotacji 00:54:44 – k. 410 – powódka zeznała, że pozwany powiedział notariusz, że otrzymał te pieniądze. W adnotacji 01:01:37 powódka zeznała ponownie, że pozwany powiedział pani notariusz, że te pieniądze otrzymał. Zatem zeznania powódki są wewnętrznie sprzeczne, sprzeczne z treścią aktu notarialnego i z oświadczeniem oraz zeznaniami A. K. (1). Powódka bowiem twierdzi w tych samych zeznaniach, że pozwany spłatę otrzymał, co miał potwierdzić u notariusza twierdząc także, że pozwany po podpisaniu aktu miał wrócić do samochodu po pieniądze. Z uwagi na te sprzeczności zeznania powódki Sąd uznał za niewiarygodne.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania pozwanego przesłuchanego w charakterze strony, kiedy to pozwany opisał swoją sytuację materialną w czasie, kiedy była zawierana umowa. Potwierdzili to świadkowie M. A. i M. C.. Pozwany konsekwentnie twierdził, że z tytułu spłaty otrzymał od powódki 10 000 zł., a nie 160 000 zł. Wprawdzie nie wskazał tego we wniosku o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, ale przyznał ten fakt w postępowaniu w sprawie IIIRC365/14 Sądu Rejonowego w (...) na rozprawie dnia 11 czerwca 2015 r., a więc na długo przed złożeniem wniosków o nadanie klauzuli i o wszczęcie egzekucji. Nie zeznawał tak na użytek tego postępowania, a przeciwnie zeznanie tej treści mogły być dla niego niekorzystne skoro w sprawie IIIRC365/14 domagał się alimentów na swoją rzecz. Pozwany wyjaśnił, dlaczego wnioski o nadanie klauzuli i wszczęcie egzekucji złożył dopiero w roku 2015 wskazując, że wcześniej nie miał świadomości swej sytuacji prawnej i dowiedział się o takiej możliwości dopiero po zwróceniu się do Urzędu Marszałkowskiego w T., gdy mieszkał już w DPS w C.. Sąd zeznania pozwanego uznał za wiarygodne jako konsekwentne, zbieżne z zgromadzonymi dokumentami i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Roszczenie powódki jest częściowo zasadne.

Powódka domagała się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. zaopatrzonego, co do obowiązku zapłaty przez powódkę na rzecz pozwanego kwoty 160 000 zł., w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Sopocie w sprawie ICo1269/15. Powódka powołała się na wygaśnięcie zobowiązania w wyniku jego wykonania oraz potrącenia dokonanego oświadczeniami z dnia 30 listopada 2015 r. i 21 kwietnia 2017 r.

Zgodnie z przepisem art. 840 par. 1 kpc, dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo ograniczenia, jeżeli:

1. przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
2. po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, w skutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane (...).

W piśmiennictwie prawniczym przyjmuje się, że istotą powództwa opozycyjnego z art. 840 kpc jest wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Przedmiotem sporu w sprawach z powództwa z art. 840 kpc jest wykonalność tytułu wykonawczego. Istnieją tytuły egzekucyjne, takie jak: akt notarialny, ugoda sądowa, ugoda zawarta przed sądem polubownym, bankowy tytuł egzekucyjny, które – ze względu na odmienny od wyroków charakter – nie korzystają ani z prawomocności, ani z powagi *res iudicata*. Dłużnik zatem może zaprzeczyć treści takich tytułów egzekucyjnych. Broniąc się powództwem opozycyjnym przed egzekucją opartą na akcie notarialnym, dłużnik może podnosić wszelkie zarzuty, również kwestionujące istnienie roszczenia objętego aktem notarialnym. Nieistnienie zobowiązania dłużnika, co do którego poddaje się on egzekucji w akcie notarialnym, nie powoduje nieważności tegoż oświadczenia z powodu braku *causae*. Ewentualność niezgodności pomiędzy oświadczeniem dłużnika a rzeczywistym stanem jest ryzykiem wkalkulowanym w notarialne tytuły egzekucyjne. Dłużnik, który poddał się egzekucji w akcie notarialnym, nie traci możliwości wykazania, że zobowiązanie objęte treścią jego oświadczenia w rzeczywistości nie istniało. Wierzyciel powinien udowodnić istnienie roszczenia objętego treścią aktu notarialnego. Dłużnik z kolei powinien w pozwie zakwestionować powstanie lub dalsze istnienie swojego obowiązku świadczenia i wskazać okoliczności, które wyjaśniają, dlaczego do powstania roszczenia nie doszło. Powództwo z pkt. 1 par. 1 art. 840 kpc umożliwi dłużnikowi merytoryczną obronę przed egzekucją (tak, Tadeusz Ereciński w komentarzu do art. 840 kpc w programie komputerowym Lex, tezy 2, 9, 10 i przywołana tam literatura).

Powódka broniła się przed egzekucją prowadzoną przez pozwanego na podstawie aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. wywodząc, że obowiązek zapłaty kwoty 160 000 zł. nie istnieje, gdyż wygasł po powstaniu tytułu egzekucyjnego w następstwie spełnienia świadczenia. Pozwany z kolei wywodził swoje roszczenie z obowiązku spłaty, jaki powódka przyjęła i poddała się w tym akcie.

Jak już wyżej wskazano powódka nie udowodniła aby dokonała spłaty pozwanego w całości to jest kwotą 160 000 zł., zgodnie z przyjętym obowiązkiem. Nie wykazała bowiem ani tego, że w dniu podpisania aktu notarialnego dysponowała taką kwotą ani że przekazała ją pozwanemu na poczet spłaty. Ciężar dowodu w tym zakresie, zgodnie z normą wynikającą z art. 6 kc, spoczywał na powódce.

Dodatkowo wskazać należy, że dowodu spełnienia świadczenia nie stanowi dokument prywatny sporządzony i podpisany przez A. K. (1). Oświadczenie datowane na dzień 22 listopada 2015 r. (k. 18) jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 kpc i nie korzysta z domniemania prawdziwości zawartych w nim twierdzeń jak dokumenty urzędowe. Zgodnie z przepisem art. 245 kpc, dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Korzysta więc jedynie z domniemania pochodzenia od podpisanej pod nim osoby. Zgodnie z przepisem art. 253 kpc, jeżeli strona zaprzecza

prawdziwości dokumentu prywatnego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi, obowiązana jest okoliczności te udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać. Kwestionowane przez pozwanego oświadczenie z dnia 22 listopada 2015 r. pochodzi od A. K. (1). Zatem to powódka odwołująca się do jego treści powinna udowodnić prawdziwość twierdzeń w nim zawartych. Powódka temu obowiązkowi nie sprostała, nie może więc na podstawie tego oświadczenia wykazywać, że w całości spłaciła pozwanego.

Z zebranych w sprawie dowodów wynika, że powódka na poczet spłaty przekazała pozwanemu jedynie 10 000 zł., co pozwany sam przyznał. Co do tej kwoty zobowiązanie powódki wygasło i nie może być egzekwowane.

Dlatego na podstawie przepisu art. 840 par. 1 pkt. 1 kpc, Sąd pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w części, to jest co do kwoty 10 000 zł. Orzeczono o tym w punkcie 1 wyroku.

Powódka domagała się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego także z uwagi na dokonane potrącenie. Potrącenia dokonała dwoma oświadczeniami z dnia 30 listopada 2015 r. i 21 kwietnia 2017 r., przy czym tym ostatnim oświadczeniem dokonała potrącenia wierzytelności w kwocie wyższej.

Oświadczeniem z dnia 21 kwietnia 2017 r. powódka dokonała potrącenia swojej wierzytelności alimentacyjnej w kwocie 153 757,88 zł. ze swoim zobowiązaniem wobec pozwanego w wysokości 160 000 zł. wynikającym z aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. Na dzień 11 kwietnia 2017 r. zadłużenie alimentacyjne pozwanego wobec wierzyciela G. M. wynosiło 85 380 zł. z tytułu alimentów zaległych oraz 68 377,88 zł. z tytułu odsetek do 11 kwietnia 2017 r.

Z przywołanego wyżej przepisu art. 840 par. 1 pkt. 2 kpc wynika, że pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności jest możliwe także, gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, w skutek którego zobowiązanie wygasło. Do zdarzeń, wskutek których zobowiązanie wygasło, zalicza się m. in. potrącenie (art. 498 kc) (tak T. Ereciński teza 14).

Zgodnie z przepisem art. 498 kc, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym (par. 1). Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (par. 2). Oznacza to, że obie wierzytelności poddane są działaniu rachunkowemu skutkiem, którego jest wzajemne zniesienie wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej. Skutkiem potrącenia jest wygaśnięcie praw akcesoryjnych zabezpieczających wierzytelność (tak A. Kidyba: Kodeks Cywilny Komentarz, t. III Zobowiązania Część Ogólna, Lex, Warszawa 2010 s. 706, teza 12). Umorzenie wierzytelności w wyniku potrącenia sprawia, że umorzona wierzytelność staje się wierzytelnością nieistniejącą. Dotyczy to zarówno należności głównej jak i odsetek.

Powódka oświadczeniem z dnia 21 kwietnia 2017 r. dokonała skutecznego potrącenia, ale nie wierzytelności w kwocie 153 757,88 zł., lecz w kwocie należności głównej 85 380 zł. z tytułu alimentów zaległych. Skutkiem tego potrącenia było nie tylko umorzenie wierzytelności w zakresie należności głównej ale i odsetek w kwocie 68 377,88 zł. przysługujących powódce od tej należności. Powódka nie mogła więc także tej kwoty potrącić. Wprawdzie tytułem wykonawczym na rzecz pozwanego objęto tylko należność główną w kwocie 160 000 zł. ale nie budzi wątpliwości, że pozwanemu przysługują odsetki od tej kwoty za opóźnienie, o które musiałby odrębnie wystąpić. Przepisy Kodeksu Cywilnego o potrąceniu nie nakładają jednak obowiązku stwierdzania orzeczeniem istnienia wierzytelności podlegających potrąceniu.

Powódka mogła skutecznie dokonać potrącenia. mimo że zgodnie z przepisem art. 505 kc nie mogą być umarzone przez potrącenie m. in. wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania. Do wierzytelności o dostarczenie środków

utrzymania zalicza się wierzytelności alimentacyjne. Rozwiązanie to jest podyktowane potrzebą ochrony interesu wierzyciela pasywnego, który musi poddać się skutkom skierowanego do niego oświadczenia drugiej strony o potrąceniu. Wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania nie mogą być umarzone wbrew woli wierzyciela – w tym wypadku alimentacyjnego. Mogłoby to pozbawić stronę, wobec której wierzyciel wzajemny chciałby dokonać potrącenia, niezbędnych środków egzystencji (tak A. Kidyba s. 719-0720 tezy 1, 2, 6). Zasada ta nie dotyczy wierzyciela alimentacyjnego dokonującego potrącenia.

Zatem powódka, jako wierzyciel alimentacyjny, była uprawniona do dokonania potrącenia swej wierzytelności z wierzytelnością pozwanego wynikającą z aktu notarialnego z dnia 30 kwietnia 2009 r. Nie jest przy tym zasadny podnoszony przez pełnomocnika pozwanego zarzut nadużycia prawa przez powódkę – art. 5 kc.

Zgodnie z przepisem art. 5 kc, nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Zdaniem Sądu, powódka dokonując potrącenia nie nadużyła prawa. Przede wszystkim to pozwany postępuje sprzecznie z prawem i zasadami współzycia społecznego nie realizując wynikającego z prawomocnych orzeczeń obowiązku alimentacyjnego na rzecz powódki. To on nie może więc korzystać z ochrony statuowanej przepisem art. 5 kc skoro sam reguły te narusza. Poza tym, powódka wyjaśniła, że dokonała potrącenia, gdyż z uwagi na sytuację pozwanego przebywającego w DPS nie ma szans na odzyskanie zaległych alimentów, a tym samym należnych od pozwanego środków utrzymania. Dokonując potrącenia powódka zabezpieczyła swoją sytuację materialną przed jej pogorszeniem skoro nie uzyska alimentów i obroniła się przed egzekucją prowadzoną przeciwko niej. Poza tym egzystencja pozwanego jest obecnie zabezpieczona skoro przebywa on na stałe w DPS. Dlatego zarzut nadużycia prawa podniesiony przez pozwanego Sąd uznał za niezasadny.

W konsekwencji Sąd uznał, że zasadne jest pozbawienie tytułu wykonawczego w dalszym zakresie, to jest co do dalszej kwoty 85 380 zł. O pozbawieniu tytułu wykonawczego wykonalności orzeczono w punkcie 1 wyroku na podstawie przepisu art. 840 par. 1 pkt. 2 kpc.

W pozostałym zakresie, to jest ponad łączną kwotę 95 380 zł. powództwo oddalono, orzekając o tym w punkcie 2 wyroku, na podstawie przepisów art. 840 par. 1 pkt. 1 i 2 stosowanych, a contrario.

W punktach 3 i 4 wyroku orzeczono o kosztach postępowania na podstawie przepisów art. 108 par. 1 kpc i art. 102 kpc.

Z uwagi na zakres uwzględnionego i oddalonego powództwa Sąd zniósł koszty postępowania między stronami. Ponieważ pozwany korzystał z pomocy prawnej pełnomocnika z urzędu, a nie było podstaw do obciążenia tymi kosztami powódki, Sąd zasądził na rzecz pełnomocnika koszty zastępstwa procesowego od Skarbu Państwa. O kosztach tych orzeczono na podstawie przepisów par. 4 ust. 3 i par. 8 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu w związku z przepisem par. 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.